

NACIONĀLIE BRUŅOTIE SPĒKI

Dibināšanas datums. 1994. gada 24. novembris. Nacionālie bruņotie spēki (NBS) izveidoti, apvienojot Aizsardzības spēkus un Latvijas Republikas (LR) Zemessardzi.

Statuss. NBS sastāvu, uzdevumus, vadības sistēmu, finansēšanu un kontroli nosaka Nacionālo bruņoto spēku likums, bet vienotu militārā dienesta gaitu reglamentē Militārā dienesta likums.

Mērķis. Aizsargāt Latvijas valsts suverenitāti, teritoriālo nedalāmību un tās iedzīvotājus no agresijas.

Galvenie uzdevumi. Nodrošināt valsts sauszemes teritorijas, jūras akvatorijas un gaisa telpas neaizskaramību; piedalīties starptautiskajās operācijās; nodrošināt personālsastāva un militārā dienesta rezervju apmācību; piedalīties valsts apdraudējuma situāciju novēršanā. Citu neparedzētu uzdevumu veikšanā NBS drīkst iesaistīt tikai ar Ministru kabineta (MK) rīkojumu.

Komplektēšana. Personālsastāvu komplektē tikai no 18 gadu vecumu sasniegušiem LR pilsoņiem. Personālsastāvu miera laikā veido: profesionālā dienesta karavīri, kuri pilda dienestu saskaņā ar līgumu, zemessargi; militārie un civilie darbinieki; uz kārtējām vai pārbaudes militārajām mācībām iesauktie rezerves karavīri.

Sastāvs. NBS ir militāro formējumu kopums, kuru veido militāri organizēta, apmācīta un apbruņota tautas daļa. Tos veido regulārie spēki, LR Zemessardze un NBS rezerve. Regulārie spēki sastāv no Sauszemes spēkiem, Jūras spēkiem, Gaisa spēkiem, Mācību vadības pavēlniecības, Nodrošinājuma pavēlniecības, Militārās policijas, Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienesta un citām vienībām. LR Zemessardze atrodas NBS komandiera pakļautībā. NBS rezervi veido militārajam dienestam pakļautie LR pilsoņi, kas ieskaitīti rezervē.

Vadība. To īsteno Nacionālo bruņoto spēku komandieris, kas ir pakļauts aizsardzības ministram. NBS Apvienotais štābs ir NBS komandiera institūcija, kas nodrošina komandierim iespēju realizēt nepārtrauktu vadību, lēmumu pieņemšanai nepieciešamo informāciju, dokumentus un priekšlikumus, viņa pavēļu un rīkojumu izpildes kontroli, kā arī sadarbības organizēšanu kaujas operāciju apstākļos. Valsts prezidents ir valsts bruņotā spēka augstākais vadonis.

Sadarbība. Ar valsts, pašvaldību un privātajām institūcijām. MK nosaka kārtību dalībai avārijas, ugunsdzēsības un glābšanas darbos, kā arī ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanā. Iesaistīšanās palīdzības sniegšanā civilās aizsardzības sistēmai notiek ar aizsardzības ministra pavēli.

Finansēšana. No valsts budžeta programmas «Valsts aizsardzība, drošība un integrācija NATO», kurai atvēlētais finansējums kopš 2003. gada pakāpeniski tiek palielināts līdz 2% no valsts iekšzemes kopprodukta.

Kontrole. Civilo kontroli savas kompetences ietvaros veic aizsardzības ministrs, Valsts kontrole, MK, Valsts prezidents un Saeima. Iekšējo kontroli veic NBS komandieris.

FAKTI UN SKAITĻI

Personālsastāvs. Pēc skaita — 5052 karavīri, 10 642 zemessargi un 1380 civilie un militārie darbinieki; pēc sastāva — 1295 virsnieki, 1940 instruktori un 1817 dižkareivji un kareivji; pēc dzimuma — 17% sievietes, 83% vīrieši; pēc tautības — 4559 latvieši, 358 krievi, 41 lietuvietis, 35 poļi, 31 baltkrievs, 21 ukraiņis un 7 citu tautību karavīri.

Finansējums (miljoni latu): 2008. gadā — plānoti 180,33; 2007. gadā — 152,49; 2006. gadā — 117,34; 2005. gadā — 80,78; 2004. gadā — 69,84; 2003. gadā — 63,03.

Dalība starptautiskajās operācijās — kopš 1996. gada. Operācijas: Bosnijā un Hercegovinā — *IFOR*, *SFOR*, *EU Althea*; Albānijā — *AFOR*; Kosovā — *KFOR*, *OSCE*; Afganistānā — *ISAF*; Irākā — *OIF*; Maķedonijā — *OSCE*; Gruzijā — *OSCE*. Personālsastāvs: 1996. gadā — 85 karavīri, 1997. gadā — 80, 1998. gadā — 79, 1999. gadā — 177, 2000. gadā — 26, 2001. gadā — 120, 2002. gadā — 131, 2003. gadā — 199, 2004. gadā — 529, 2005. gadā — 431, 2006. gadā — 310, 2007. gadā — 343, 2008. gadā — plānoti 394 un 2009. gadā — plānoti 445.

Dalība NATO un ES spēkos:

- ♦ NATO Reaģēšanas spēkos (NRF) — kopš 2006. gada. *NRF-7* — Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas (NMN) vads. *NRF-8* — Militārās policijas (MP) vads. *NRF-11* — NMN un MP vads. *NRF-14* — plānoti 310 karavīri;
- ♦ 1. pastāvīgajā NATO pretmīnu vienībā (SNMCMG1) — kopš 2007. gada. 2007. gadā — Jūras spēku flotiles mīnu meklētājs «Namejs», 2008. gadā — «Imanta» un 2009. gadā — plānots «Viesturs»;
- ♦ ES Kaujas grupā (EU BG 2010) — plānota 2010. gadā. NBS varētu pārstāvēt 71 karavīrs.

Sauszemes spēki

Personālsastāvs — 952 karavīri.

Bruņojums: prettanku raķešu sistēma «Spike»; 120 mm, 82 mm mīnmetēji; «Carl Gustav», AT-4 granātmetēji; GMG 40 mm balsta granātšāvēji; «Hecate II» lielkalibra snaiperšautenes; «Minimi» vieglie ložmetēji; G36KV trieciensautenes; «Glock 17» pistoles u. c.

Jūras spēki

Personālsastāvs — 552 karavīri.

Flote: divi štāba un apgādes kuģi; trīs mīnu meklētāji; četri ātrgaitas patruļkuģi; seši krasta apsardzes kuģi un kuteri.

Gaisa spēki

Personālsastāvs — 291 karavīrs.

Bruņojums: trīs gaisa telpas novērošanas radari; tuvās darbības pretgaisa raķešu aizsardzības sistēma RBS-70. Lidmašīnas — viena L-410; četras An-2. Helikopteri — četri Mi-17; trīs Mi-2.

Zemessardze

Personālsastāvs — 550 karavīri un 10 642 zemessargi.

Bruņojums: 100 mm K-53 lielgabali, 90 mm prettanku lielgabali M-1110; 120 mm mīnmetēji; 40 mm L70 pretgaisa aizsardzības zenītliekgabali; «Hecate II» lielkalibra snaiperšautenes; KSP-58 ložmetēji; Ak-4 trieciensautenes u. c.